

KARTA OPISU MODUŁU KSZTAŁCENIA		
Nazwa modułu/przedmiotu Oprogramowanie systemowe		Kod 1010515311010510517
Kierunek studiów Informatyka	Profil kształcenia (ogólnoakademicki, praktyczny) ogólnoakademicki	Rok / Semestr 1 / 1
Ścieżka obieralności/specjalność Sieci komputerowe	Przedmiot oferowany w języku: polski	Kurs (obligatoryjny/obieralny) obligatoryjny
Stopień studiów: II stopień	Forma studiów (stacjonarna/niestacjonarna) niestacjonarna	
Godziny Wykłady: 16 Ćwiczenia: - Laboratoria: 16 Projekty/seminaria: -		Liczba punktów 4
Status przedmiotu w programie studiów (podstawowy, kierunkowy, inny) kierunkowy		(ogólnouczelniany, z innego kierunku) z danego kierunku
Obszar(y) kształcenia i dziedzina(y) nauki i sztuki nauki techniczne		Podział ECTS (liczba i %) 4 100%
Odpowiedzialny za przedmiot / wykładowca:		
dr inż. Dariusz Wawrzyniak email: dariusz.wawrzyniak@put.poznan.pl tel. 61 6652963 Instytut Informatyki ul. Piotrowo 2, 60-965 Poznań		
Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności, kompetencji społecznych:		
1	Wiedza:	Efekty kształcenia ze studiów I stopnia zdefiniowane w Uchwale Senatu PP, a szczególnie efekty K_W1-2, K_W4, K_W6-15, weryfikowane w procesie rekrutacji na studia 2 stopnia ? efekty te prezentowane są w serwisie internetowym wydziału www.fc.put.poznan.pl
2	Umiejętności:	Efekty kształcenia ze studiów I stopnia zdefiniowane w Uchwale Senatu PP, a szczególnie efekty K_U1-2, K_U4, K_U7-8, K_U14-20, K_U22-23, K_U26, weryfikowane w procesie rekrutacji na studia 2 stopnia ? efekty te prezentowane są w serwisie internetowym wydziału www.fc.put.poznan.pl
3	Kompetencje społeczne	Efekty kształcenia ze studiów I stopnia zdefiniowane w Uchwale Senatu PP, a szczególnie efekty K_K1-9, weryfikowane w procesie rekrutacji na studia 2 stopnia ? efekty te prezentowane są w serwisie internetowym wydziału www.fc.put.poznan.pl Ponadto w zakresie kompetencji społecznych student musi prezentować takie postawy jak uczciwość, odpowiedzialność, wytrwałość, ciekawość poznawcza, kreatywność, kultura osobista, szacunek dla innych ludzi.
Cel przedmiotu:		
1. Przekazanie, uspojnienie i integracja podstawowej wiedzy z zakresu systemów operacyjnych, architektury komputerów i niskopoziomowych aspektów realizacji przetwarzania. 2. Rozwijanie u studentów umiejętności programowania niskopoziomowego i wykorzystywania usług jądra systemu operacyjnego.		
Efekty kształcenia i odniesienie do kierunkowych efektów kształcenia		
Wiedza:		
1. ma uporządkowaną, podbudowaną teoretycznie wiedzę ogólną w zakresie algorytmów i złożoności, architektury systemów komputerowych, systemów operacyjnych, języków i paradygmatów programowania - [K_W4] 2. ma podbudowaną teoretycznie szczegółową wiedzę związaną z wybranymi zagadnieniami z zakresu informatyki, takimi jak: architektura i funkcjonowanie systemu komputerowego (w tym systemu operacyjnego), zarządzanie zasobami systemu komputerowego, synchronizacja procesów, zjawisko zakleszczenia - [K_W5] 3. ma wiedzę o trendach rozwojowych i najistotniejszych nowych osiągnięciach w informatyce i w wybranych pokrewnych dyscyplinach naukowych - [K_W6] 4. ma podstawową wiedzę o cyklu życia systemów informatycznych sprzętowych lub programowych - [K_W7] 5. zna podstawowe metody, techniki i narzędzia stosowane przy rozwiązywaniu złożonych zadań inżynierskich z zakresu programowania niskopoziomowego - [K_W8]		
Umiejętności:		

<ol style="list-style-type: none">
1. potrafi pozyskiwać informacje z literatury, baz danych oraz innych źródeł (w języku ojczystym i angielskim), integrować je, dokonywać ich interpretacji i krytycznej oceny, wyciągać wnioski oraz formułować i wyczerpująco uzasadniać opinie - [K_U1]
2. potrafi wykorzystać do formułowania i rozwiązywania zadań inżynierskich i prostych problemów badawczych metody analityczne oraz eksperymentalne - [K_U9]
3. potrafi - przy formułowaniu i rozwiązywaniu zadań inżynierskich - integrować wiedzę z różnych obszarów informatyki (a w razie potrzeby także wiedzę z innych dyscyplin naukowych) oraz zastosować podejście systemowe, uwzględniające także aspekty pozatechniczne - [K_U10]
4. potrafi formułować i testować hipotezy związane z problemami inżynierskimi i prostymi problemami badawczymi - [K_U12]
5. potrafi ocenić przydatność i możliwość wykorzystania nowych osiągnięć (metod i narzędzi) oraz nowych produktów informatycznych - [K_U13]
6. potrafi ocenić architekturę oprogramowania z punktu widzenia wymagań pozafunkcjonalnych - [K_U18]
7. potrafi zaproponować ulepszenia (usprawnienia) istniejących rozwiązań technicznych - [K_U21]
8. potrafi ocenić przydatność metod i narzędzi służących do rozwiązania zadania inżynierskiego, polegającego na budowie lub ocenie systemu informatycznego lub jego składowych, w tym dostrzec ograniczenia tych metod i narzędzi - [K_U24]
9. potrafi - stosując m.in. koncepcyjnie nowe metody - rozwiązywać złożone zadania informatyczne, w tym zadania nietypowe oraz zadania zawierające komponent badawczy - [K_U25]
10. potrafi wybrać język programowania odpowiedni do danego zadania programistycznego - [K_U26]
Kompetencje społeczne:
<ol style="list-style-type: none">
1. zna przykłady i rozumie przyczyny wadliwie działających systemów informatycznych, które doprowadziły do poważnych strat finansowych, społecznych lub też do poważnej utraty zdrowia, a nawet życie - [K_K4]
2. potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego przez siebie lub innych zadania - [K_K6]
3. prawidłowo identyfikuje i rozstrzyga dylematy związane z wykonywaniem zawodu - [K_K7]

Sposoby sprawdzenia efektów kształcenia
<p>Efekty kształcenia przedstawione wyżej weryfikowane są w następujący sposób:</p> <p>Ocena formująca:</p> <ol style="list-style-type: none">
a) w zakresie wykładów:<ul style="list-style-type: none">
- na podstawie odpowiedzi na pytania dotyczące materiału omówionego na poprzednich wykładach,
b) w zakresie zajęć laboratoryjnych:<ul style="list-style-type: none">
- na podstawie oceny bieżącego postępu realizacji zadań, <p>Ocena podsumowująca:</p> <ol style="list-style-type: none">
a) w zakresie wykładów weryfikowanie założonych efektów kształcenia realizowane jest przez:<ul style="list-style-type: none">
- ocenę wiedzy i umiejętności wykazanych na egzaminie pisemnym o charakterze problemowym składającym się z 4 otwartych pytań. Za każde pytanie można uzyskać 25 punktów, stąd maksymalna liczba punktów do zdobycia na egzaminie wynosi 100. Aby uzyskać z egzaminu ocenę pozytywną należy zdobyć minimum 50 punktów,
- omówienie wyników egzaminu,
b) w zakresie zajęć laboratoryjnych weryfikowanie założonych efektów kształcenia realizowane jest przez:<ul style="list-style-type: none">
- ocenę przygotowania studenta do poszczególnych zajęć (sprawdzian wejściowy),
- ocenianie ciągle, na każdych zajęciach (odpowiedzi ustne) - premiowanie przyrostu umiejętności posługiwania się poznanymi zasadami i metodami,
- ocenę wiedzy i umiejętności związanych z realizacją zadań projektowych poprzez 1 kolokwium w semestrze, <p>Uzyskiwanie punktów dodatkowych za aktywność podczas zajęć, a szczególnie za:</p> <ul style="list-style-type: none">
- omówienia dodatkowych aspektów zagadnienia,
- efektywność zastosowania zdobytej wiedzy podczas rozwiązywania zadane go problemu,
- umiejętność współpracy w ramach zespołu praktycznie realizującego zadanie szczegółowe w ramach ćwiczeń,
- uwagi związane z udoskonaleniem materiałów dydaktycznych,
- wskazywanie trudności percepcyjnych studentów umożliwiające bieżące doskonalenia procesu dydaktycznego.
Treści programowe

Program wykładu obejmuje następujące zagadnienia:

- Wprowadzenie: wielowarstwowa struktura systemu komputerowego, pojęcie translacji i interpretacji, pojęcia organizacji i architektury, umiejscowienie warstwy systemu operacyjnego.
- Elementy architektury procesora: cykl rozkazowy, klasyfikacja rozkazów, rejestry procesora, organizacja i tryby adresowania pamięci.
- Wielozadaniowość: koncepcja procesu i wątku, planowanie przydziału procesora.
- Synchronizacja procesów na poziomie architektury: problem wzajemnego wykluczania, atomowy zapis/odczyt pamięci, atomowa realizacja złożonych operacji.
- Semafor: pojęcie semafora, klasyfikacja semaforów, sposoby implementacji.
- Strukturalne mechanizmy synchronizacji: monitory, regiony krytyczne.
- Zakleszczenie: zasoby odzyskiwalne i nieodzyskiwalne, warunki konieczne, graf przydziału zasobu, stan zakleszczenia i zagrożenia.
- Przeciwdziałanie zakleszczeniu:

W ramach zajęć laboratoryjnych realizowane jest zaawansowane programowanie niskopoziomowe obejmujące podstawy programowania w języku C, dynamiczną alokację pamięci, dynamiczne struktury danych, wywołania systemowe i dostęp do usług jądra systemu operacyjnego.

Cześć wymienionych wyżej treści programowych realizowana jest w ramach pracy własnej studenta.

Metody dydaktyczne:

1. wykład: prezentacja multimedialna, ilustrowana przykładami oraz zadaniami rozwiązywanymi na tablicy
2. zajęcia laboratoryjne: implementacja i prezentacja programów

Literatura podstawowa:

1. Strukturalna organizacja systemów komputerowych. Wydanie V, A. S. Tanenbaum, Helion, Gliwice, 2006.
2. Podstawy systemów operacyjnych, A. Silberschatz, J.L. Peterson, G. Gagne, WNT, W-wa, 2006
3. Systemy operacyjne. Struktura i zasady budowy, W. Stallings, PWN, W-wa, 2006
4. Systemy operacyjne. Wydanie III, A. S. Tanenbaum, Helion, Gliwice, 2010
5. Język ANSI C. Programowanie. Wydanie II, B. W. Kernighan, D. M. Ritchie, Wydawnictwo Helion, 2010.
6. Programowanie w systemie UNIX dla zaawansowanych, M. J. Rochkind, WNT, 2007.

Literatura uzupełniająca:

1. Operating Systems. A Modern Perspective, G. Nutt, Addison Wesley Longman, Inc., 2002
2. Programowanie w środowisku systemu UNIX, W. R. Stevens, WNT, 2002.
3. Komunikacja między procesami w Unixie, J. S. Gray, Wydawnictwo RM, 1998
4. Język C. Wskaźniki. Vademecum profesjonalisty, K. A. Reek, Wydawnictwo HELION, Gliwice, 2003

Bilans nakładu pracy przeciętnego studenta

Czynność	Czas (godz.)
1. udział w zajęciach laboratoryjnych:	16
2. przygotowanie do zajęć laboratoryjnych:	16
3. udział w konsultacjach (mogą być realizowane drogą elektroniczną) związanych z realizacją procesu kształcenia, w szczególności zajęć laboratoryjnych	4
4. przygotowanie do sprawdzianów / kolokwium	16
5. udział w wykładach	20
6. zapoznanie się ze wskazaną literaturą / materiałami dydaktycznymi (10 stron tekstu naukowego = 1 godz.), 200 stron	16
7. przygotowanie do egzaminu i obecność na egzaminie: 14 godz. + 2 godz.	

Obciążenie pracą studenta

forma aktywności	godzin	ECTS
Łączny nakład pracy	104	4
Zajęcia wymagające bezpośredniego kontaktu z nauczycielem	38	1
Zajęcia o charakterze praktycznym	32	1